

**Návrhový a evidenční list kulturního statku k zápisu
do Seznamu nemateriálních statků
tradiční a lidové kultury České republiky**

A. IDENTIFIKACE NAVRHOVANÉHO STATKU

1. Název statku tradiční a lidové kultury
navrhovaného k zápisu do Seznamu nemateriálních statků tradiční a lidové kultury
České republiky (dále jen Seznam):

Maximálně 200 znaků

Valašský odzemek - improvizovaný mužský taneční projev

2. Periodicita projevu statku:

Maximálně 250 slov

Z písemných materiálů vyplývá, že improvizovaný mužský tanec Valachů můžeme zpětně vysledovat do 1. poloviny 17. století. Uplatňoval se při různých příležitostech, např. na pastvě, při tanečních zábavách, při vánočních pastýřských hrách, při tzv. školských hrách nebo na jarmarcích, kam Valaši přicházeli s hudebními nástroji a s doprovodem hudby tancovali. Teprve v 19. století se tanec objevuje pod názvem odzemek.

V průběhu 20. století, zejména po roce 1945, odzemek udržují v rámci činnosti folklorní soubory. Jeho výuka, vycházející z původní podoby tance, probíhá především za účelem jevištní prezentace. Ačkoliv je předvádění odzemku spojováno převážně s interními aktivitami zmiňovaných skupin, jejich vystoupení nejsou jedinou příležitostí, při níž se odzemek tančí. Se spontánním tanečním projevem se setkáváme i na různých společenských akcích – valašských bálech nebo besedách u cimbálu. Cílenou prezentací odzemku jsou přehlídky a soutěže. Soutěžní tradice vznikla na plesech folklorního souboru Rusava z Bystřice pod Hostýnem na konci 70. let 20. století. V roce 1987 byl z iniciativy Jiřího Parduby uspořádán ve Vsetíně 1. ročník oficiální soutěže Memoriál Dušana Růžičky, pojmenované podle vynikajícího tanečníka odzemku. V roce 1987 zorganizovali soutěž v odzemku také pořadatelé folklorního festivalu Rožnovské slavnosti, autorem soutěžního konceptu je etnograf Karel Pavlišťík. Obě soutěže dodnes motivují mladé interprety k rozvoji tanečních schopností. Soutěže či přehlídky v odzemku nabízejí i další folklorní festivaly – Liptálské slavnosti v Liptálu, Frenštátské slavnosti ve Frenštátě pod Radhoštěm, aj. Odzemek je součástí programové nabídky většiny valašských folklorních souborů. Nejen díky těmto aktivitám se odzemek udržuje v povědomí kulturní veřejnosti na národní i mezinárodní úrovni.

3. Stručný popis statku:¹

Maximálně 500 slov

Odzemek je improvizovaný mužský tanec skočného rázu spojený s pasteveckou kulturou karpatského oblouku. Vznikal s doprovodem píšťal a dud (*gajd*) na pastvě, kdy si pastevci krátili čas a cvičili se v obratnosti. Tančival se také s valaškou. Tuto formu odzemku dnes odlišujeme pod názvem obuškový. Odzemek se tančil také s pistolí a snad i se šavlí. Je to tanec sólový, 2/4 rytmu s postupně se zrychlujícím tempem od andante až po allegro vivo. Příslušná taneční píseň *Hopsa chlapci od země* má v podstatě jedinou osmitaktovou melodii s drobnými textovými obměnami, tématicky se týkajícími pastevectví nebo zbojnictví a je doložena již ve 14. století. Z minulosti známe více nápěvů, dnes se užívá především uvedeného nápěvu s textovými variantami. Hudební doprovod tance, známý v 17. století, představovaly dudy, případně dudy s píšťalou. Následně se hudební doprovod vyvíjel v souvislosti s proměnným nástrojovým obsazením lidových, od 1. poloviny 20. století folkloristických nástrojových sestav.

Tanec se vyznačuje velkým vnitřním napětím, pravidelným rytmem, avšak stupňujícím se tempem, prudkými a přesnými pohyby, mrštností a až akrobatickou obratností a velkým množstvím figur, které tanečník může kombinovat dle svých fyzických a psychických možností, momentální nálady a improvizčních schopností.

Odzemek začíná skokem na volné prostranství. Bývá zahajován zpěvem písně na uvedený nápěv. Následně se pohyb rozvíjí od sunů a pomalých drobných přízemních figur, přesně rytmicky vyšlapávaných, až po charakteristické skoky. V této vrcholné fázi tanečník ukazuje, co vlastně dokáže, jak umí zvládnout tělo v plném tempu, při čemž využívá i akrobatických prvků. Užitím několika rychlých figur při zemi a rázným znamením tanečníka se tanec uzavírá. Pružnost a živelnost valachů se promítá do jednotlivých figur a jejich kombinací. Prudké, dynamické a přesné pohyby, plné vnitřního napětí, doprovázené výkřiky a hvizdy, vyjadřují individuální prožitek každého interpreta, jeho rychlost i sílu. Snahou každého tanečníka je, aby se jeho tanec odlišoval od jiných interpretů. Každý pracuje s jednotlivými prvky tance sobě vlastním osobitým a neopakovatelným způsobem. Tanec si do dnešních dnů udržel své původní funkce – reprezentační, soutěživou, zábavní a erotickou. Vyjadřuje plně povahu, duševní i fyzický stav tanečníka, jeho mužnost. Identifikuje ho s určitou komunitou, specifickým etnografickým regionem – s pozitivním pocitem regionálního sebevědomí.

Generačním předáváním mezi vynikajícími tanečníky se odzemek tradoval ještě v 1. polovině 20. století. Se zánikem přirozeného kulturního prostředí valašských pastevců a rolníků, ve kterém se tento mužský taneční projev udržoval a rozvíjel, se taktéž zužoval počet interpretů i množství příležitostí, kdy byl tancován.

Současní tanečníci kromě svých vzorů v rámci folkloristického hnutí čerpají ze sběratelské činnosti Miloše Kašlíka, Jiřího Parduby, Zdenky Jelínkové a dalších odborníků, kteří se podíleli na dokumentaci celé škály tanečních figur odzemku. S rozvojem záznamové techniky přibýly zájemcům k dispozici audiovizuální záznamy z různých vystoupení, přehlídek nebo soutěží. Z této škály si pak interpreti vybírají prvky, které je nejvíce oslovují a inspirují, a s těmi pak dále pracují. Každé předvedení odzemku je v podstatě improvizace na dané téma. Vyspělí interpreti při hledání vlastního osobitého tanečního vyjádření mnohdy zařazují do tance nové prvky, a tím přispívají tvůrčím způsobem k jeho neustálým proměnám v rámci tradiční osnovy tance.

¹ Stručný popis statku obsahuje vlastní popis statku, stupeň autenticity, historický přehled vývoje statku, popis jeho funkcí, užití materiály a technologie apod.

4. Zeměpisná lokalizace výskytu statku:²

Maximálně 250 slov

Tanec valašský odzemek spojujeme s jednou z nejvýraznějších etnografických oblastí na území České republiky – s Valašskem, které se rozkládá ve východní části Moravy u hranic se Slovenskem na jihovýchodě Moravskoslezského kraje a v severovýchodní polovině Zlínského kraje. Region zahrnuje přibližně dvě sta obcí kolem měst Frenštát pod Radhoštěm, Rožnov pod Radhoštěm, Valašské Meziříčí, Vsetín, Vizovice a Valašské Klobouky. Při určení současného rozšíření statku nutno neopomenout některé Valašsku přiléhající oblasti, kam se v polovině 20. století rozšiřoval se stoupající oblibou valašský folklorismus spolu s valašským odzemkem – např. Podřevnicko, Hostýnské Záhoří, Nový Jičín.

V důsledku pracovní migrace po 2. světové válce byl odzemek valašskými rodáky přenesen také do Valašsku vzdálenějších lokalit České republiky. Zde se rozšiřoval díky zakládání valašských folklorních souborů. Proto jej lze dodnes nalézt v repertoáru tanečníků z velkých městských center jako je Praha, Ostrava nebo Brno, kteří si tuto taneční dovednost přinesli přímo ze svého rodného regionu nebo si ji osvojili v některém z těchto souborů.

Folkloristická prezentace valašského odzemku vychází především z prvního choreografického popisu Miloše Kašíka, publikovaného roku 1929, který se soustředil na dokumentaci tance z oblasti kolem Rožnova pod Radhoštěm, Vsetína a Valašského Meziříčí.

Dynamický mužský skočný tanec charakteru odzemku nacházíme mezi nejstaršími lidovými tanci i v sousedních původně pasteveckých oblastech Slovenska, v goralských oblastech polských, ale také na Podkarpatské Rusi, v Maďarsku a v Rumunsku, v rámci celého karpatského oblouku.

5. Identifikace nositele statku:

Současnými nositeli tance odzemek jsou především členové folklorních souborů na území etnografického regionu Valašsko a v přilehlých oblastech, a také ve velkých městech – Brno, Ostrava a Praha. Tanci se z osobního zájmu věnují i někteří nadšení tanečníci, kteří nejsou členy žádného tanečního seskupení. Tito tanec prezentují příležitostně na společenských akcích.

Vzhledem ke značnému rozšíření valašského odzemku nelze sestavit úplný seznam interpretů, ovlivňujících či podílejících se na vývoji tance. Do výčtu jsou zahrnuti pouze tanečníky, kteří jsou obecně považováni za vynikající, a kteří svým tanečním projevem ovlivňují nejen interprety své vlastní generace, ale jsou vzory nebo pedagogické autority pro generace mladší. Uvedené osobnosti se podílely a podílejí na vzdělávací činnosti v rámci folkloristického hnutí i mimo něj, jsou účastníci soutěží a přehlídek v ČR i v zahraničí. Jejich taneční projev spolu s pedagogickou činností, zahrnující tradování i vhodné inovace, zásadní měrou zformoval a stále formuje současnou podobu statku. S valašským regionálním povědomím, v němž podstatnou roli hraje právě tanec odzemek, jehož jsou nositeli, se ztotožňují jak v rámci folkloristického hnutí, tak v širším měřítku kulturně-společenského bytí, jakož i v civilním životě.

² Kraj (kraje), okres (okresy), obec (obce), část obce.

a) je-li jím fyzická osoba:

Jméno a příjmení: **Luboš Oravec**

Datum narození:

navazoval na autentického tanečníka valašského odzemku Jana Stavinohu z Velkých Karlovic, účastník přehlídek a soutěží (soubory JASÉNKA a VSACAN ze Vsetína), lektor, porotce

Adresa trvalého pobytu:

Korespondenční adresa:

Telefon:

E-mail: –

Jméno a příjmení: **Jiří Parduba**

Datum narození:

- navazoval na Jana Stavinohu a Miloše Kašlíka, vynikající interpret a pedagog, působil jako lektor na řadě školení a seminářů k tancům odzemku a obuškovému, dokumentační činnost

Adresa trvalého pobytu:

Korespondenční adresa:

Telefon:

E-mail: –

Jméno a příjmení: **Miroslav Ekart st.**

Datum narození:

- soubor VSACAN ze Vsetína, odzemku se naučil od Miloše Kašlíka, choreograf, učitel valašských tanců včetně odzemku, porotce

Adresa trvalého pobytu:

Korespondenční adresa:

Telefon:

E-mail:

Jméno a příjmení: **František Růžička**

Datum narození:

- soubor VSACAN ze Vsetína, tanečník odzemku, lektor

Adresa trvalého pobytu:

Korespondenční adresa:

Telefon:

E-mail: –

Jméno a příjmení: **Jiří Martinek**

Datum narození:

- soubor JASÉNKA ze Vsetína, tanečník odzemku, choreograf, dokumentátor

Adresa trvalého pobytu:

Korespondenční adresa:

Telefon:

E-mail:

Jméno a příjmení: **Zdeněk Platzer**

Datum narození:

- soubor JASÉNKA ze Vsetína, tanečník odzemku, choreograf, lektor, porotce

Adresa trvalého pobytu:

Korespondenční adresa:

Telefon:

E-mail:

Jméno a příjmení: **Josef Mikulénka**

Datum narození:

- soubor RADHOŠŤ, později JAVOŘINA z Rožnova pod Radhoštěm, tanečník odzemku, choreograf

Adresa trvalého pobytu:

Korespondenční adresa:

Telefon:

E-mail:

Jméno a příjmení: **Vladimír Adámek**

Datum narození:

- soubor RADHOŠŤ z Rožnova, tanečník odzemku, choreograf, porotce

Adresa trvalého pobytu:

Korespondenční adresa:

Telefon:

E-mail: –

Jméno a příjmení: **Svatoslav Válek**

Datum narození:

- soubor JAVORNÍK z Nového Jičína, tanečník, účastník soutěží a přehlídek v odzemku, lektor, porotce

Adresa trvalého pobytu:

Korespondenční adresa:

Telefon:

E-mail:

Jméno a příjmení: **Jaroslav Jurajda**

Datum narození:

- soubor RADHOŠŤ z Rožnova pod Radhoštěm, tanečník, účastník soutěží a přehlídek v odzemku, porotce

Adresa trvalého pobytu:

Korespondenční adresa:

Telefon:

E-mail:

Jméno a příjmení: **Jiří Stanovský**

Datum narození:

- soubor RUSAVA z Bystřice pod Hostýnem, tanečník, účastník soutěží a přehlídek v odzemku, lektor, porotce

Adresa trvalého pobytu:

Korespondenční adresa:

Telefon:

E-mail:

Jméno a příjmení: **Pavel Tomeček**

Datum narození:

- soubor VSACAN ze Vsetína, tanečník, účastník soutěží a přehlídek v odzemku, lektor, porotce

Adresa trvalého pobytu:

Korespondenční adresa:

Telefon:

E-mail:

Jméno a příjmení: **Petr Šamánek**

Datum narození:

- soubor SEDMIKVÍTEK z Frenštátu pod Radhoštěm, tanečník, účastník soutěží a přehlídek v odzemku, lektor, porotce

Adresa trvalého pobytu:

Korespondenční adresa:

Telefon:

E-mail:

Jméno a příjmení: **Petr Mílek**

Datum narození:

- Ševčíkův soubor z Ostravy, tanečník, účastník soutěží a přehlídek v odzemku, lektor

Adresa trvalého pobytu:

Korespondenční adresa:

Telefon:

E-mail:

Jméno a příjmení: **Roman Martinek**

Datum narození:

- soubor JASÉNKA ze Vsetína, tanečník, účastník soutěží a přehlídek v odzemku, lektor

Adresa trvalého pobytu:

Korespondenční adresa:

Telefon:

E-mail:

Jméno a příjmení: **Josef Goláň**

Datum narození:

- soubor RADHOŠŤ z Rožnova pod Radhoštěm, tanečník odzemku, účastník soutěží a přehlídek, lektor

Adresa trvalého pobytu:

Korespondenční adresa:

Telefon:

E-mail:

Jméno a příjmení: **Jakub Ekart**

Datum narození:

- soubor VSACAN ze Vsetína, odzemku se naučil od svého dědečka Miroslava Ekarta st., tanečník, účastník soutěží a přehlídek v odzemku, lektor

Adresa trvalého pobytu:

Korespondenční adresa:

Telefon:

E-mail:

Souhlas nositele statku se zpracováním osobních, příp. citlivých údajů o nositeli statku:³

Nositel statku ve smyslu zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů

a) *dává souhlas Ministerstvu kultury a Národnímu ústavu lidové kultury jako správcům a zpracovatelům dat se zpracováním osobních údajů, příp. citlivých údajů, pro potřeby zpracování a posouzení nominace, případné vedení údajů v evidenci kulturních statků zařazených do Seznamu a s využitím těchto dat pro potřeby dokumentace a redokumentace statku,*

b) *dává souhlas Ministerstvu kultury a Národnímu ústavu lidové kultury jako správcům a zpracovatelům dat se zveřejněním jména a příjmení při prezentaci tohoto statku v souvislosti se Seznamem.*

Datum a podpis: Viz přílohu č. 3a

b) je-li jím právnická osoba: Nositelem statku není právnická osoba

Jméno/název: –
Sídlo (adresa): –
Identifikační číslo: –
Statutární orgán: –
Kontaktní telefon: –
Kontaktní e-mail: –

6. Souhlas nositele/nositelů statku s periodickou redokumentací:

Nositel/nositelé statku souhlasí s periodickou redokumentací statku prováděnou Národním ústavem lidové kultury zpravidla jednou za sedm let. Svým podpisem se zavazuje/zavazují, že pokud dojde k jakýmkoliv změnám v identifikačních údajích uvedených v bodě 5, neprodleně tuto skutečnost ohlásí Ministerstvu kultury.

Datum a podpis: Viz přílohu č. 3b

7. Autor statku, je-li znám: Autor statku není znám

Jméno a příjmení: –
Datum narození: –
Adresa trvalého pobytu: –
Korespondenční adresa: –
Telefon: –
E-mail: –

Souhlas autora statku se zpracováním osobních, příp. citlivých údajů o autorovi statku:⁴

Autor statku ve smyslu zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů

a) *dává souhlas Ministerstvu kultury a Národnímu ústavu lidové kultury jako správcům a zpracovatelům dat se zpracováním osobních údajů, příp. citlivých údajů, pro potřeby zpracování a posouzení nominace, případné vedení údajů v evidenci kulturních statků zařazených do Seznamu a s využitím těchto dat pro potřeby dokumentace a redokumentace statku,*

³ Osobním údajem je ve smyslu zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů myšlena jakákoliv informace týkající se určeného nebo určitého subjektu údajů. Zpracováním osobních údajů pak jakákoliv operace nebo soustava operací, které správce nebo zpracovatel údajů systematicky provádějí s osobními údaji, a to automatizovaně nebo jinými prostředky. Zpracováním osobních údajů se rozumí zejména shromažďování, ukládání na nosiče informací, zpřístupňování, úprava nebo pozměňování, vyhledávání, používání, předávání, šíření, zveřejňování, uchovávání, výměna, třídění nebo kombinování, blokování a likvidace. Citlivým údajem je pak takový osobní údaj vypovídající o národnostním, rasovém nebo etnickém původu, politických postojích, členství v odborových organizacích, náboženství a filozofickém přesvědčení, odsouzení za trestný čin, zdravotním stavu a sexuálním životě subjektu údajů a genetický údaj subjektu údajů.

⁴ Viz poznámka č. 3.

<p><i>b) dává souhlas Ministerstvu kultury a Národnímu ústavu lidové kultury jako správcům a zpracovatelům dat se zveřejněním jména a příjmení při prezentaci tohoto statku v souvislosti se Seznamem.</i></p> <p><i>Datum a podpis: Tato práva neexistují</i></p>
<p>8. Souhlas autora statku s užitím statku pro účely vedení Seznamu a jeho zveřejnění:</p> <p><i>Autor statku souhlasí s užitím statku pro účely vedení Seznamu a jeho zveřejnění.</i></p> <p><i>Datum a podpis: Tato práva neexistují</i></p>
<p>9. Držitel práv k užití statku, existují-li tato práva: Tato práva neexistují</p> <p>a) je-li jím fyzická osoba: – <i>Jméno a příjmení: –</i> <i>Datum narození: –</i> <i>Adresa trvalého pobytu: –</i> <i>Korespondenční adresa: –</i> <i>Telefon: –</i> <i>E-mail: –</i></p> <p>Souhlas držitele práv k užití statku se zpracováním osobních, příp. citlivých údajů o držiteli práv k užití statku, je-li jím fyzická osoba:⁵ <i>Držitel práv k užití statku ve smyslu zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů</i> <i>a) dává souhlas Ministerstvu kultury a Národnímu ústavu lidové kultury jako správcům a zpracovatelům dat se zpracováním osobních údajů, příp. citlivých údajů, pro potřeby zpracování a posouzení nominace, případné vedení údajů v evidenci kulturních statků zařazených do Seznamu a s využitím těchto dat pro potřeby dokumentace a redokumentace statku,</i> <i>b) dává souhlas Ministerstvu kultury a Národnímu ústavu lidové kultury jako správcům a zpracovatelům dat se zveřejněním jména a příjmení při prezentaci tohoto statku v souvislosti se Seznamem.</i></p> <p><i>Datum a podpis: Tato práva neexistují</i></p> <p>b) je-li jím právnická osoba: Tato práva neexistují <i>Jméno/název: –</i> <i>Sídlo (adresa): –</i> <i>Identifikační číslo: –</i> <i>Statutární orgán: –</i> <i>Kontaktní telefon: –</i> <i>Kontaktní e-mail: –</i></p>
<p>10. Souhlas držitele práv k užití statku s užitím statku pro účely vedení Seznamu a jeho zveřejnění:</p> <p><i>Držitel práv k užití statku souhlasí s užitím statku pro účely vedení Seznamu a jeho zveřejnění.</i></p> <p><i>Datum a podpis: Tato práva neexistují</i></p>

⁵ Viz poznámka č. 3.

11. Časové zařazení statku:

Maximálně 250 slov

Tanec odzemkového charakteru, jeho hudební i textové paralely, nacházíme pod různými názvy v pasteveckých kulturách celého karpatského oblouku. Asimilace pasteveckých kolonizátorů s původním zemědělským osídlením dnešního Valašska, která probíhala na našem území v horských oblastech podél uherské hranice přibližně od 15. století, zformovala výrazné odlišnosti tanečního projevu odzemku od jiných regionů. Nejstarší písemné zprávy o mužském tanci, který měl s největší pravděpodobností spojitost s dnešní podobou odzemku, nacházíme přibližně od poloviny 17. století (M. Zeiler, 1650). Ale teprve v 19. století hovoříme konkrétně o odzemku u Válečka-Michálka z Vranecké Kyčery, o němž pamětník Josef Orság Vranecký hovoří jako o „posledním to tanečníku odzemku“. Melodie, na níž se odzemek tančí, byla již ve 14. století zaznamenána jako pastýřská melodie. Do dnešních časů se tento nápěv dochoval také v několika valašských koledách.

Prvními tanečníky, zachycenými na filmový pás, byli Rudolf Londin a Karel Langer při příležitosti folklorních slavností 1. Valašského roku v Rožnově pod Radhoštěm v roce 1925. Pro zachování tance odzemek a jeho transformaci z lidového do folkloristického prostředí byla podstatná sběratelská, publikační a následně pedagogická činnost Miloše Kašíka. Ten od 2. poloviny 40. let 20. století tanec prezentoval ve vznikajících folkloristických kolektivech na Valašsku a nacházel mnohé následovníky. Od poloviny 20. století se valašský odzemek udržoval a udržuje především v rámci činnosti folklorních souborů, postupně se zformovala soutěžní tradice a přehlídky, specializované na tento tanec. I v současnosti k již tradičním akcím přibývají nové, zvláště na výukové bázi, snažící se udržet a dále rozvíjet tento specifický fenomén.

12. Taxonomické zařazení statku:

Maximálně 500 slov

Odzemek je specifický mužský skočný tanec improvizacího charakteru, spojený s pasteveckou kulturou karpatského oblouku. Má společné kořeny s obdobnými východoslovanskými mužskými tanci. Je to tanec sólový, 2/4 rytmu s postupně se zrychlujícím tempem od andante až po allegro vivo. Nejvíce se v něm odrážejí specifika valašského tanečního a pohybového umění i valašské pastevecko-rolnické kultury. Tvořil historicky rovnocenný protějšek k párovému tanci staršího typu, zvanému *valaský – valaská*. Oba nacházíme souběžně v nejstarších charakteristikách lidového tance na Valašsku. S temperamentním mužským skočným tancem, sólovým nebo hromadným, sestaveným z nejrůznějších obrátů, skoků a charakteristické gestikulace, tančeným velmi často i s *obuškem – sekyrkou*, se setkáváme po celém karpatském masivu. Tento tanec je možno charakterizovat jako starý tanec pastýřského původu pravděpodobně se starobylými prvky vojenskými, který pronikl později z prostředí pastýřského do prostředí vojenského – *hajduckého*. Ale hranice tohoto pronikání a vzájemného ovlivňování nelze už přesně stanovit. Formy tance se objevují v různých pramenech pod různými názvy – *hajduk, skok, jíti do hajducha, hajduchovat, gajdúk, skákat od země, k zemi křepčiti, kozélka převrátit, honácká, ondraš, ondrašův skok, zbujnik*. Většinou jsou tyto názvy odvozeny od charakteristických tanečních figur, např. *hajduchový skok* je popisován jako střídání dřepu s výskokem do stoje o patách snožmo nebo do stoje o jedné noze, v jiných popisech je pod pojmem *hajduch* popsána figura kozáckových poskoků v dřepu. Také se setkáváme s pojmem *skočit sobě a obuchem zatočit*, tedy taneční figura, kdy tanečník při tanci otáčí valaškou – *obuškem* nad hlavou, eventuálně jí otáčí nízko nad zemí a přeskakuje ji. Všeobecně je rozšířená také figura pod názvem *holuby třískat – luskat*. Všechny tyto taneční figury obsahuje i valašský odzemek. Soudobý valašský odzemek je tanec promyšlené kompozice, s postupnou

gradací v tempu i složitosti tanečních figur. Tanečních figur je popsáno několik desítek a každý interpret do svého odzemu volí ty, které nejlépe odpovídají jeho naturelu a fyzickým dispozicím. Mnozí z vynikajících odzemkářů se snaží zařazovat i figury nové, dosud nepopsané a žádným z „konkurentů“ netančené a tím neustále tanec rozvíjejí a obohacují. Současný tanec má obvykle sedmidílnou strukturu se stupňujícím se tempem a se zvláštním regionálním pojmenováním každé části: Začíná skokem na taneční prostranství a předzpěvem – *poručením*, následují suny, poskoky po kruhu, výskoky od země, spodkové figury, vrchové figury a rychlé závěrečné figury – *friška*. Vyjma *poručení* může tanečník každý díl opakovat dle libosti, případně jej vypustit – to závisí na jeho aktuální tělesné a psychické kondici. Tanec však vždy končí na znamení tanečnickovo.

Hudební doprovod tance představovaly od 17. století dudy, případně dudy s píšťalou. K typickému doprovodu patřila později též kapela složená ze strunných nástrojů – *hudecká muzika*. Postupně od poloviny 19. století byly dudy nahrazovány malým cimbálem a ten se spolu s klarinetem přidával také k *hudeckým* kapelám. S rozmachem folklorismu v období od konce 2. světové války vznikaly kapely folklorních souborů. Základ zde tvořily strunné nástroje a začal se využívat velký maďarský cimbál. Tyto novější nástrojové sestavy navázaly s různou mírou diskontinuity na tradiční kapely a k hudebnímu doprovodu tance odzemek slouží do dnešní doby. K doprovodu odzemu nikdy nehrála dechová hudba.

13. Objektivní faktory ohrožující statek, pokud existují:

[Maximálně 500 slov](#)

Tak jako řada jiných jevů nehmotné lidové kultury, i odzemek podléhá společensko-kulturním změnám způsobeným technickým a ekonomickým rozvojem společnosti. Mezi nejvýznamnější faktory ohrožující jeho zachování patří tyto:

a) Vysoké finanční náklady jsou spojené s organizačním zabezpečením příležitostí, při nichž je odzemek interpretován – přehlídky, soutěže, folklorní festivaly. Některé prezentační příležitosti jsou zaštiťovány odpovědnými kulturními institucemi a jejich organizace souvisí s hledáním vhodných finančních zdrojů. Činnost folklorních souborů, které tyto akce rovněž organizují, probíhá na principu dobrovolnosti občanské pospolitosti, velmi závislé na podpoře lokálních a regionálních institucí a rovněž grantové politice.

b) Negativní vliv má zcela jistě růst finančních nákladů na pořízení kopií nebo rekonstrukcí tradičních lidových oděvů – krojů, které se podílejí na estetickém účinku tance a jeho komplexním vnímání – dotváří charakteristickou atmosféru a vizuálně-psychické působení na diváka i samotného interpreta. Kroje jsou zhotovovány z tradičních surovin (vlna, len, kůže) tradičními, nákladně udržovanými, ekonomicky neefektivními technologiemi s převahou ruční práce (přípravné zpracování polotovaru materiálu, krejčovské práce, vyšivačské práce, vyhotovení tradiční obuvi a dalších krojových doplňků a nezbytných ozdob atd.).

c) Životaschopnost tance odzemu může být negativně ovlivněna také módními trendy forem společenské zábavy, snižováním zájmu mládeže jak o interpretaci, tak diváckou účast při pódiové prezentaci tradiční lidové kultury nejen Moravy, ale i v obecnějším měřítku.

d) Možné riziko negativní proměny odzemu je spojeno i s vlastní činností folklorních souborů nebo nadšených samouků. V případě nedostatečné nebo povrchní informovanosti potencionálního nositele o kulturně-historickém vývoji, důležitých souvislostech a vnitřních principech tance samotného hrozí nadměrná stylizace

a schematizace statku a nepřiměřená převaha jedné z doposud vyrovnaných funkcí nebo ztráta některé z nich.

e) Neopomenutelným ohrožením statku je také snížený zájem mládeže o pohybovou aktivitu a činnost v tělocvičných a sportovních oddílech, jakožto základny, ze které vycházel taneční projev většiny odzemkářů v době rozvoje folklorismu po 2. světové válce a následné době. Tento fakt má podstatný vliv na fyzickou úroveň dnešních tanečníků a na ní závislou formu prezentace jednotlivých odzemkových figur i tance jako celku.

14. Záchranná opatření na eliminaci rizik zániku statku, existují-li tato rizika:

Maximálně 1000 slov

Nejdůležitější podmínkou pro zachování odzemku jako živého tanečního projevu je jeho tradování a předávání mladé generaci tanečníků. Významnou roli sehrává udržování možností prezentace, nezbytných pro uchování tance v životaschopné, autentické a specifické podobě. Tento úkol přirozeně plní folklorní soubory a různé lokální a regionální kulturní instituce. Neméně důležitý je etnochoreologický výzkum a dokumentace historického vývoje tance, jeho aktuálních vývojových trendů i jeho současné podoby. Stejně důležitý je soustavný výzkum a dokumentace tanečních příležitostí a jejich formování v důsledku vývojových změn kulturně-spoločenského prostředí. Specifickým článkem je poznání interpretů.

Za účelem aktivit týkajících se uchování, ochrany a dokumentace valašského odzemku byla roku 2010 při Valašském muzeu v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm (dále VMP) jako poradní orgán ředitele ustavena **Rada pro valašský odzemek** (dále RVO). RVO sestává ze tří sekcí – etnografické, organizační a sekce znalců a porotců. RVO koordinuje dokumentaci odzemku, věnuje se aktivitám směřujícím k udržení jeho životnosti a rozvíjí vzdělávací, ediční, popularizační a propagační aktivity. Mezi hlavní činnosti RVO patří plošný kvalitativní terénní výzkum současných forem odzemku. Zaměřuje se na nejstarší generaci tanečníků, z nichž někteří přirozeně navázali na starší tradici v období sklonku 2. světové války, dále na následující generace interpretů, zažívající rozmach folkloristického hnutí ve 2. polovině 20. století i na současné interprety.

Výsledky všech výzkumných, dokumentačních a popularizačních aktivit jsou soustředěny v **Dokumentačním centru pro valašský odzemek**, které bylo zřízeno jako jeden z nosných pilířů systému záchranných opatření v rámci realizace předkládaného projektu. Samostatný archivní fond, který je spravován pracovníky Dokumentačního oddělení VMP, zahrnuje archiválie, fotografie, AV media a veškerou dostupnou literaturu o odzemku. Všechny písemné a fotografické materiály jsou převáděny také do digitální podoby. Informační zhodnocení shromažďovaných materiálů bude umožněno v rámci badatelských služeb VMP zájemcům z řad odborné i laické veřejnosti.

Dalšími subjekty pečujícími o ochranu statku jsou Slovácké muzeum v Uherském Hradišti jako regionální pracoviště pověřené péčí o tradiční lidovou kulturu ve Zlínském kraji a Valašské folklorní sdružení (dále ValFos), organizačně participující na akcích vzdělávacího charakteru.

Způsoby současné a plánované péče o statek lze rozdělit:

1) **Badatelské aktivity**

a) VMP (prostřednictvím Etnografické sekce RVO) – Identifikace, dokumentace a terénní výzkum současných forem odzemku, jeho dnešních i bývalých nositelů. Excerpce archivních materiálů a literatury. Archivace veškerých záznamů o valašském odzemku v Dokumentačním centru pro valašský odzemek. Pořádání symposií k sumarizaci a hodnocení výzkumné a dokumentační činnosti. Financování z provozních prostředků VMP.

b) Slovácké muzeum v Uherském Hradišti – soustavná všestranná dokumentace a periodická redokumentace statku, vyplývající z pověření regionálního pracoviště Centra péče o tradiční lidovou kulturu ve Zlínském kraji na základě usnesení vlády č. 561/2003 Sb.

2) **Koordinační aktivity k udržení životnosti statku**

VMP (prostřednictvím RVO) ve spolupráci s NÚLK, ValFoS, pověřenými regionálními odbornými pracovišti, folklorními soubory, městskými a obecními úřady bude intenzivně přispívat k realizaci Usnesení vlády ČR č. 11 z 5. 1. 2011 Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v České republice na léta 2011 až 2015 následujícím způsobem:

a) VMP (prostřednictvím RVO) ve spolupráci s ValFoS bude realizovat semináře o odzemku určené organizátorům a účastníkům všech záchovných aktivit v regionu, laické i odborné veřejnosti.

b) VMP jako pořadatel mezinárodního folklorního festivalu Rožnovské slavnosti bude ve spolupráci s ValFos i nadále organizovat soutěž Kdo vyskočí, ten je chlap.

c) VMP (prostřednictvím RVO) ve spolupráci s ValFos bude i nadále iniciovat pořádání soutěží a přehlídek, např. soutěž Memoriál Dušana Růžičky ve Vsetíně, přehlídka v rámci Mikulášského jarmeku ve Valašských Kloboukách aj.

d) VMP (prostřednictvím RVO) ve spolupráci s ValFoS uspořádá jednou za 5 let seminář pro zástupce orgánů státní správy a samosprávy všech stupňů s cílem získat podporovatele z těchto institucí a řešit konkrétní otázky týkající se organizačního a finančního zabezpečení akcí, udržujících životnost odzemku.

Financování koordinačních aktivit bude jako dosud vícezdrojové: Dotace Ministerstva kultury na realizaci Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v ČR na léta 2011 až 2015, dotace Ministerstva kultury na uchovávání tradiční lidové kultury, dotace krajů na rozvoj regionální kultury, granty a rozpočty měst a obcí na kulturní činnost, granty FoS ČR a nadací podporujících práci s dětmi a mládeží v oblasti kultury, provozní prostředky VMP.

3) **Vzdělávací aktivity**

VMP (prostřednictvím RVO) zřídilo Sekci znalců a porotců valašského odzemku. Její členové jsou vynikající znalci, bývalí a současní interpreti odzemku. Sekce je využívána k hodnotitelské činnosti při soutěžích, na seminářích a k pedagogické činnosti v rámci vzdělávacích aktivit.

a) VMP (prostřednictvím RVO) ve spolupráci s ValFoS bude pokračovat v organizování Školy mladých odzemkářů pro členy folklorních souborů i pro další zájemce. Financování bude zajišťováno jako dosud vícezdrojově: Provozní prostředky VMP, dotace Ministerstva kultury na uchování tradiční lidové kultury, dotace Zlínského kraje na rozvoj regionální kultury.

b) ValFoS bude ve spolupráci s RVO pořádat výukové kurzy pro vedoucí folklorních souborů, kteří vyučují odzemek. Bude se pokračovat ve vícezdrojovém financování: Dotace krajů na rozvoj regionální kultury (dle místa konání Zlínský nebo Severomoravský kraj), granty FoS ČR a nadací podporujících práci s dětmi a mládeží v oblasti kultury.

4) Ediční aktivity

a) VMP (prostřednictvím RVO) a ValFoS ve spolupráci s profesionálním videostudiem budou i nadále provádět záznamy ze soutěží, přehlídek a seminářů. Zpracované záznamy jsou k dispozici u správce archivu ValFos a v Dokumentačním centru pro valašský odzemek. Vícezdrojové financování zahrnuto v nákladech na konkrétní akci.

b) VMP (prostřednictvím RVO) v rámci ediční činnosti VMP vydá tištěné národopisné nebo populárně-naučné publikace a instruktážní pomůcky týkající se odzemku. Financováno z provozních prostředků VMP.

5.) Popularizační a propagační aktivity

a) VMP bude na svých webových stránkách i nadále podávat informace o všech konaných a připravovaných akcích spojených s odzemkem a o výstupech z činnosti RVO.

b) Výroba a distribuce propagačních materiálů – v rámci akcí VMP zajišťuje Propagační oddělení VMP, v případě dalších akcí zajišťuje odpovědná organizace pod záštitou RVO.

VMP bude spolupracovat s médii prostřednictvím funkce tiskového mluvčího. Koncepce styku s médii obsahuje:

a) Seznámení regionálních a státních médií s odzemkem a jeho historií – včetně odborných vyjádření badatelů z oblasti etnologie.

b) Nabídka pozvánek pro televizní a rozhlasové stanice na akce prezentující odzemek.

c) Novinové články, rozhlasové reportáže, televizní šoty a dokumenty – prezentace konkrétních konaných akcí.

d) Propagace při reklamních a osvětových akcích muzeí – především VMP.

15. Prameny, literatura a odkazy na dokumentační materiál, který není přílohou tohoto listu:

[Bez omezení](#)

TÉMATICKÁ BIBLIOGRAFIE – VALAŠSKÝ ODZEMEK

Sestavila Mgr. Jana Tichá

1) LITERATURA A PRAMENY

BARTOŠ, František: *Národní písně moravské, v nově nasbírané*. Brno: Nákladem Matice moravské, 1889.

BLAHŮŠEK, Jan – KRIST, Jan Miroslav – MATUSZKOVÁ, Jitka – PAVLIŠTÍK, Karel: *Slovácký verbuňk. Mistrovské dílo ústního a nemateriálního dědictví lidstva*. Strážnice: Národní ústav lidové kultury, 2006. ISBN 80-86156-80-X

BONUŠ, František – KOS, Bohumil – MIŠUREC, Zdeněk: *Zbojnické písně a tance. Instruktážní brožura pro pěvecké a taneční vojenské a svazácké soubory*. Praha: Naše vojsko 1951.

BONUŠ, František: *Úvod do studia hudební a taneční folkloristiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1964. (ed. Učební texty vysokých škol).

BOURKE, Peter: *Lidová kultura v raně novověké Evropě*. Praha: Argo, 2005. ISBN 80-7203-638-6

FÍŠER, Zbyněk: *Listy Jakuba Matýska z Juřinky příteli Gallašovi*. Valašsko 2000, 2, s. 10-12.

GALLAŠ, Josef Heřman Agapit: *Romantické povídky*. Praha: Evropský literární klub, 1941.

GENSEROVÁ, Vlasta: *Trojanovské tance*. Nový Jičín: Agentura Spektrum, 1991.

JELÍNKOVÁ, Zdena: *Lidové tance na Valašsku*. Dolina Urgatina 5, 1951, s. 8-15.

JELÍNKOVÁ, Zdena: *Lidové tance z Čech, Moravy a Slezska. Díl VIII. Valašsko. Popisy tanců ke stejnojmenné videokazetě*. Strážnice, Ústav lidové kultury 1994.

JELÍNKOVÁ, Zdena: *Lidové tance z Čech, Moravy a Slezska. Díl IX. Lašsko. Popisy tanců ke stejnojmenné videokazetě*. Strážnice, Ústav lidové kultury 1996.

JELÍNKOVÁ, Zdena: *Lidové tance z Rožnovska I*. Gottwaldov, Okresní kulturní středisko s.d.

JELÍNKOVÁ, Zdena: *Lidové tance z Rusavy*. Brno: Krajské kulturní osvětové středisko, 1967.

JELÍNKOVÁ, Zdena: *Lidové tance z Vizovska. [Díl] 1*. Gottwaldov: Okresní kulturní středisko, 1984.

JELÍNKOVÁ, Zdena: *Lidové tance ze Vsacka. 1., Valašská Polanka, Lužná, Neratov*. Vsetín: Okresní kulturní středisko, [1991].

JELÍNKOVÁ, Zdena: *Lidový tanec*. Acta musealia 2, 2002, 1, s. 103-116.

JELÍNKOVÁ, Zdena: *Lidový tanec*. In: Okres Vsetín. Rožnovsko - Valašskomeziříčsko – Vsetínsko. Valašské Meziříčí: Hvězdárna Valašské Meziříčí, Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, Vsetín: Okresní úřad Vsetín, 2002, s. 476-478. [Red. Vladimír Nekuda] ISBN 80-7275-024-0, ISBN 80-86298-09-4

JELÍNKOVÁ, Zdena: *Lidový tanec na Valašsku I. Valašský odzemek*. In: Zpravodaj Okresního vlastivědného muzea. Vsetín, srpen 1990, s. 25-33.

JELÍNKOVÁ, Zdena: *Valašské lidové tance*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1954.

JELÍNKOVÁ, Zdena: *Valašský odzemek*. Gottwaldov: Okresní kulturní středisko, 1979.

JELÍNKOVÁ, Zdena: *Zbojnické tance na Moravě a ve Slezsku*. In: Slovenský národopis 36, 1988, s. 509-517.

JELÍNKOVÁ, Zdena – LAUDOVÁ, Hannah – PODEŠVOVÁ, Hana: *Lidový tanec*. In: Československá vlastivěda. Díl III, Lidová kultura. Praha: Orbis 1968, s. 364-390.

JERÁBEK, Richard – MAUR, Eduard – ŠTIKA, Jaroslav – VAŘEKA, Josef: *Etnografický atlas Čech, Moravy a Slezska. Sv. IV*. Praha: Etnologický ústav AVČR, 2004.

KABELÍK, Jan: *Další zprávy Jos. Heřmana Agapita Gallaše o moravských Valaších a Hanácích*. Český lid 17, 1908, s. 1-7.

KADLEC, Karel: *Jos. Heřm. A. Gallaše ztracený spis o Valaších v kraji Přerovském*. Český lid 15, 1906, s. 161-178, 209-225, 257-277.

KAŠLÍK, Miloš: *Metlový*. Naše Valašsko 5, 1939, s. 29-32.

KAŠLÍK, Miloš: *Valašské tance: Obuškový*. Naše Valašsko 4, 1937-38, s. 77-82, 224.

KAŠLÍK, Miloš: *Valašský odzemek*. Naše Valašsko 1, 1929-30, s. 120-123, 152.

KAŠPAR, Zdeněk: *Po stopách starobylosti valašské písně*. Dolina Urgatina 5, 1951, s. 16-18.

KOBZÁŇ, Jan: *O zbojníkoch a o pokladech. Z Moravského Valašska*. Praha: B. Kočí, 1927.

KOBZÁŇ, Jan: *Rabůvky. Svadební zvyk valaský*. Dolina Urgatina 5, 1951, s. 33-34.

KOS, Bohumil: *Figury s valašskou (obuškem)*. In: KOS, B. – STRUSKA, F.: *Mužské lidové tance. Instrukční brožura pro nácvik lidových tanců...* Praha: Naše vojsko 1953, s. 56n.

KOS, Bohumil: *Valašský odzemek*. In: KOS, B. – STRUSKA, F.: *Mužské lidové tance*. Instrukční brožura pro nácvik lidových tanců... Praha, Naše vojsko 1953, s. 41n.

KOS, Bohumil – LIVOROVÁ, Helena – HRKALOVÁ, Liběna: *Lidové tance. Pásmo českých a valašských tanců Vycpálkova souboru*. Praha: Mladá fronta, 1953.

KOVAL, K.: *Hore na Valašsko! Obrazy z výstavy Valašska v Rožnově pod Radhoštěm*. Pestrý týden 7, 23.7.1932, 30, s. 16.

KRESÁNEK, Jozef: *Slovenská ľudová pieseň so stanoviska hudobného*. Bratislava: Slovenská akadémia vied a umení, 1951.

LANGER, Karel – LONDIN, Oldřich: *Trocha vzpomínek na tanečníka Rudu Londina a hrstka úvah o odzemku vůbec*. Valašsko 2002, 2 (9), s. 45-46.

LONDIN, Oldřich: *Kde a jak došlo k uměleckému výkonu valašského odzemku Rudolfa Londina ze Vsetína*. Zlín 28.1.1984. [Strojopis ze sbírek Muzeu regionu Valašsko ve Vsetíně, i.č. E263.]

MENČÍK, F.: *Příspěvky k dějinám českého divadla*. Rozpravy České akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění v Praze roč. 4, tř. 2., č. 1, Praha 1895, s. 119.

MÍČUNKOVÁ, Anna: *Za Rudolfem Londýnem*. Dolina Urgatina 3, 1949, s. 46.

ORSZÁG–VRANECKÝ, Josef: *Novohrozenkovské čepice a klobúky*. Naše Valašsko 1, 1929-1930, s. 126-130.

ORSZÁG–VRANECKÝ, Josef: *Válečci z Vranecké Kyčery*. [Jeden z posledních vazačů čepic a tanečníků odzemku z Nového Hrozenkova Michálek, vulgo Váleček.] Naše Valašsko 5, 1939, s. 92-93.

ORSZÁG–VRANECKÝ, Josef: *A měl jsem já piščalenku*. Ostrava: Krajské nakladatelství, 1963.

PARDUBA, Jiří: *Odzemek a Obuškový*. [Metodický rukopis uvedený slovy „Několik poznámek, heslovitých a stručných, k oběma tancům. Skripta pro účastníky třísemestrového studia valašských lidových tanců ve Vsetíně 1990-1992.“] [Vsetín 1992.] [Strojopis, 8 s.]

PARDUBA, Jiří: *Sólové mužské tance odzemek a obuškový v zápisech tanečníka Jiřího Parduby*. Valašsko 2006, 1 (16), s. 21-25.

PARDUBA, Jiří: *Valašské lidové tance*. Dolina Urgatina 5, 1951, s. 77-80.

PAVLIŠTÍK, Karel: *Soutěž o nejlepšího valašského „odzemkáře“*. Národopisné aktuality 25, 1988, 3, s. 200-202.

PEROUTKA, Bohumil: *Odzemek. Obuškový*. S.l.: s.n., s.d. [Strojopis z Pozůstalosti dr. Boh. Peroutky, Muzeum regionu Valašsko ve Vsetíně, i.č. E390 (P9/145).]

POSPÍŠIL, J.: *Odzemek ve valašských souborech*. Taneční listy 19, 1981, 6, s. 16.

RUTTE, Ladislav: *Gajdoši na Valašsku*. Dolina Urgatina 2, 1948, s. 8-11.

SILNÁ, Kateřina: *Lidové tance z Čech, Moravy a Slezska. Řada II. Mužské taneční projevy. Díl VII. Odzemek*. Strážnice, Národní ústav lidové kultury 2007, 63 s. ISBN 978-80-86156-95-8. *Doprovodná publikace ke stejnojmennému filmovému dokumentu*.

SZIRMAY-KECZER, Anna: *Die Sammlung von Tänzen und Liedern. Tomus primus*. Praha - Bratislava: Štátne hudobné vydavateľstvo, 1967.

ŠMELHAUS, V. – TLAPÁK, J.: *Mapová parerga jako pramen pro studium hmotné kultury našeho lidu*. Český lid 54, 1967, 4, s. 231-234.

TONCROVÁ, Marta – UHLÍKOVÁ, Lucie: *Hudba*. In: Okres Vsetín. Rožnovsko - Valašskomeziříčsko – Vsetínsko. Valašské Meziříčí: Hvězdárna Valašské Meziříčí, Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, Vsetín: Okresní úřad Vsetín, 2002, s. 461-469. [Red. Vladimír Nekuda] ISBN 80-7275-024-0, ISBN 80-86298-09-4

TROJAN, Jan.: *Pastorella valachica. K valašským lidovým prvkům v umělé tvorbě 17. A 18. století*. In: Živý odkaz Karla Vetterla (1898-1979). Sborník příspěvků ze semináře konaného 20. května 1993 v Brně. Brno: Etnologický ústav AVČR, 1993, s. 53-75.

URBACHOVÁ, Eva: *Národopisné slavnosti moravskoslezské na Vsetíně 1930*. Valašsko 2000, 1 (4), s. 7-9.

Valašský odzemek. Zlín: Okresní kulturní středisko Zlín 1990. [Odp. red. I. Vrlová.]

Valašský odzemek podle M. Kašíka. Gottwaldov: Okresní kulturní středisko, 1979. [Přípr. P. Zdražil, Z. Baťová.]

ZÁLEŠÁK, Cyril: *Hornácky odzemek a verbunk*. Metodická příručka s popisem 45 nejznámějších figur odzemku. Praha: Státní nakladatelství, 1950.

2) HUDEBNINY a ZVUKOVÉ ZÁZNAMY

CIMBÁLOVÁ MUZIKA SOLÁŇ: *Valaské písničky* [zvukový záznam]. Brno: Gnosis, 2000. (1 zvuková deska, 60:12). *Obsahuje: Lúčka zelená -- písně z Lúčky u Vizovic -- Moja žena dycky dudle - žertovná z Jasenice u Valašského Meziříčí -- Nedávaj ňa, mamko - dívčí z Nového Hrozenkova -- Vím zahrádku trněnú - hečená z Nového Hrozenkova -- Gúľajte, maměňko, košulenu - starodávny ze Stržiteže nad Bečvou -- Laštověnka, malý ftáček - svatební z Vidče -- Malolhocké pěkné pole - polky z Meziříčska -- V javorových horách - balada z Březnice -- Kúlalo se, kúlalo - starodávny z Pržna -- A dyž já vyjdu na kopec - písňalková salašnická -- Eště bylo štyry týdně před hody - písně k tanci "stará uherská" -- Nebude nám dycky tak - gajdošská z Nedašova -- Jedú chlapeci - valaské z Valašské Bystřice -- Zahraj ňě, muziko - přípitkové písně z Jasenice u Valašského Meziříčí -- Hoj, lavečka pochylá - pijácké ze Vsetínska -- To mě mrzí, můj synečku - milostné písně z Trojanovic -- Helelo, helelo - helekačky z Valašskokloboucka -- Škoda ťa, synečku - dívčí milostné z Ratiboře -- Zajali, zajali - salašnické z Valašskokloboucka -- Pod'me, chlapci, pod'me zbíjat - zbojné písně ze Vsetínska -- Hopsa koza, kozina - písně k tanci "odzemek" -- Šla děvečka do háječka - milostná z Kopřivnice -- Všeci lidé pravjá - milostné z Meziříčska -- Nechcu ťa, děvčino - písně k tanci "gúlaná".*

Cimbálová muzika Kyčera Vsetín [zvukový záznam]. Ostrava: ČRo Ostrava, 2008. (1 CD, 66:15, Knihovna VMP, i.č. AV721)

Obsahuje archivní studiové nahrávky valašských písní (včetně odzemku) pořizené ČRo Ostrava v roce 1961 a trvalkové záznamy z padesátých a šedesátých let 20. století ze závodního klubu Zbrojovky na Vsetíně.

CIMBÁLOVÁ MUZIKA POLAJKA: *Už zme tady, už zme tu ...* [zvukový záznam]. Ostrava: Stylton, [1994]. (1 CD).

Obsahuje: Koně, koničky moje -- Pustim ja ho dolu vodu -- Sousedove koně -- Staré uherské -- Točené z Popova -- Už sem propil všecko -- V tej kunčicej hospodě -- V širém poli stojala -- Valašské polky -- Valašské valčíky -- Valašský odzemek -- Valašský čardáš -- Vizovská -- Za zlé nemějte -- Zdalo se mi včera večer -- Zezulkových koní doma není -- Šenkyřičku, sbohem buďte -- Šest dní do týdňa -- Škoda je Meziříča -- Ach na kunčickym mostku -- Bolí mňa hlavěnka -- Byl jsem v cizí zemi -- Dyby ja věděla -- Ej, škoda ťa, synečku -- Gajdošské -- Gdo gořalku rad pijava -- Ja sem synek

DVOŘÁK, Antonín: *Slovanské tance* [zvukový záznam]. Praha, Popron classics, p1991. (1 zvuková deska, 45:57).

Obsahuje: Tanec č. 1 C Dur Furiant(4:06) -- Tanec č. 10 e-moll Mazur(6:17) -- Tanec č. 13 b-moll Špacírka(2:50) -- Tanec č. 15 C Dur Srpské kolo(3:06) -- Tanec č. 16 As Dur Sousedská(7:07) -- Tanec č. 3 As Dur Polka(4:37) -- Tanec č. 5 A Dur Skočná(3:17) -- Tanec č. 7 c-moll Skočná(3:32) -- Tanec č. 8 g-moll Furiant(4:29) -- Tanec č. 9 H Dur Odzemek(4:23).

*Folklorní festivaly a slavnosti (terénní záběry). Festival Moskva 1957 - Světová federace demokratické mládeže. Soutěž STM 1958- 59. Vsetínský festival [zvukový záznam]. Ostrava: ČRo Ostrava, 2008. (1 CD, 60:24, Knihovna VMP, i.č. AV662)
Obsahuje archivní záznamy ČRo Ostrava z let 1957 – 1965: ...2) Pásmo valašských figurálních tanců + **Odzemek** (cimbálová muzika Domu osvěty Vsetín, 1960?)...*

GOLLWELL, John: *Odzemek. Moravskoslovácký národní tanec. Violino et piano* [hudebnina]. Praha: Zdeněk Vlk, [1944].

*Hudci, milí hudci... MFF Strážnice 1980. I.[zvukový záznam]. Ostrava: ČRo Ostrava 2008. (1 CD, 57:37, Knihovna VMP, i.č. AV722)
Obsahuje archivní záznam pořadu z 35. ročníku MFF ve Strážnici (neděle 13.7.1980, 10-12 hod., amfiteátr Zahrada ve Strážnici) - připravil a slovem provází PhDr. Vítězslav Volavý, režie pořadu Jan Maděrič, režie hudebního záznamu Jan Rokyta. Pořad zahrnoval mj. tance – polky, gúlané, danaje, zvrťané, uherské, **odzemky**, skočné aj.*

CHALUPA, Emil: *Šuhaj. Figurální školní Slovácký Tanec. Odzemek. Čardáš* [hudebnina]. Praha: S. Hrubý (E. Wetzler), typ. K. Kisch-Trojan N. Benátky, 1936.

*Lidové hudební nástroje [zvukový záznam]. Praha: Supraphon, 1962. (1 LP deska).
Obsahuje: Kresaný po tři razy -- Mestlova polka -- Myjavský tanec -- Nade mlejnem háječek – **Odzemek** – Trojčenie -- Verchárske piesně z Hrochote – Voklepák -- Východoslovenský cikánský tanec -- Švercovské piesně -- Žádnej neví, co sou Domažlice – Bašistovská -- Chodí šuhaj po dvore -- Ej, hora, hora -- Ej, nikde ma nebolí – Haňurovská -- Hej, fujara, trombita -- Hojdana, hojdana -- Hory sa černajú -- Hory, hory.*

STETSON: *Tož možu...musím!* [zvukový záznam]. Praha: Faust records, c1995. (1 zvuková deska, 59:45).
*Obsahuje: Harley Davidson -- Texas -- Podnikatelská -- Chobot blues -- Anča z Hovězí -- Rebel Yell -- Mám novú Jawu -- **Odzemek** -- Vítaj Karle -- Dyž sem lez z húry -- Johan Vikomt z Dobrušky -- Go, Vsetín, go! -- Tož si zpívaj.*

*Země zpívá. Anežka Volná z Martinova (21. 6. 1961). O hudeckém kontrování (22.06.1960). O hanáckých lidových písničkách (14.7.1961). Ostravská rozhlasová cimbálová muzika Lachan. Písňe Anny Dřevjané a Boženy Peterkové z Janovic u Frýdlantu [zvukový záznam]. Ostrava: ČRo Ostrava, 2008. (1 CD, 61:12, Knihovna VMP, i.č. AV706)
Obsahuje archivní studiové folklorní nahrávky ČRo Ostrava. Pořady zahrnovaly mj. taneční písňe – **odzemky**, čardáš, sedlácké, hanácké aj.*

3) AUDIOVIZUÁLNÍ ZÁZNAMY

1. bál valašských souborů. Zahájení. Hromadný odzemek. 2. díl, Soutěž v odzemku [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martínek a syn, s.d. (1 DVD, 5+30 min., Videoarchiv ValFos, č. 87/2/07)

KAŠPAR, Cyril: *Valašský rok 1925* [audiovizuální záznam]. Trenčín: Tatrafilm, 1925. (ČB film, 16 mm, neozvučený)

KAŠPAR, Cyril: *Valašský rok 1925* [audiovizuální záznam]. Trenčín: Tatrafilm, 1925. (1 DVD, 33 min., Videoarchiv ValFos, č. 100/7/07)

KAŠLÍK, Boh.: *Valašské tance* [audiovizuální záznam]. [Praha: Krátký film], 1949. (film, 2 cívky 150 m, 13 min.)

KAŠLÍK, Boh.: *Valašské tance* [audiovizuální záznam]. [Praha: Krátký film], 1949. (1 DVD, 14:30 min., Videoarchiv ValFos, č. 100/7/07)

Kdo vyskočí, ten je chlap. Finále soutěže [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martínek a syn, s.d. (1 DVD, 104 min., Videoarchiv ValFos, č. 127/7/09)

Kdo vyskočí, ten je chlap 2003. 1. díl, Finále soutěže. 2. díl, Závěr (J. Oharek) [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martínek a syn, s.d. (2 DVD, 62+23 min., Videoarchiv ValFos, č. 47a/7/03)

Memoriál Dušana Růžičky v odzemku. Vsetínský krpec 2010, 1. díl, Semifinále soutěže. 2. díl, Finále soutěže [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martínek a syn, s.d. (2 DVD, 88+99 min., Videoarchiv ValFos, č. 151/7/10)

POTOČNÝ, František: *Rožnovské slavnosti 1967* [audiovizuální záznam]. Rožnov pod Radhoštěm: Valašské muzeum v přírodě, 1967. (ČB film, 16 mm inverze, neozvučený, 5 min.)

Rožnovské slavnosti. 2. díl, Kdo vyskočí, ten je chlap [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martínek a syn, s.d. (2 DVD, 54+78 min., Videoarchiv ValFos, č. 65/7/05)

Rožnovské slavnosti. 2. díl, Kdo vyskočí, ten je chlap. Verbíři [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martínek a syn, s.d. (2 DVD, 80 min., Videoarchiv ValFos, č. 95/6/07)

Seminář VI. 2. díl, Stanovský: Odzemek, 3. kap., O R. Londinovi [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martínek a syn, s.d. (2 DVD, 30 min., Videoarchiv ValFos, č. 49/3/04)

Seminář IX. Po Valasky od země (přednáška a výuka) [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martínek a syn, s.d. (2 DVD, 83+60 min., Videoarchiv ValFos, č. 79/4/06)

Seminář X. 4. díl, 2. kap., Odzemek, obuškový (studie) [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martínek a syn, s.d. (1 DVD, 38 min., Videoarchiv ValFos, č. 85/3/07)

Seminář XII. Školení odzemku a obuškového [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martínek a syn, s.d. (2 DVD, 79+43 min., Videoarchiv ValFos, č. 106/4/08)

SILNÁ, Kateřina: *Lidové tance z Čech, Moravy a Slezska. Řada II. Mužské taneční projevy. Díl VII. Odzemek* [audiovizuální záznam]. Strážnice: Národní ústav lidové kultury, 2007. (1 DVD, 22:37)

Škola mladých odzemkářů (přednášky, výuka na Komorním amfiteátru ve VMP) [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martínek a syn, s.d. (2 DVD, 91+83 min., Videoarchiv ValFos, č. 122/7/09)

Škola mladých odzemkářů (V Janíkové stodole) [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martínek a syn, s.d. (1 DVD, 85 min., Videoarchiv ValFos, č. 160/7/11)

VMP - Rožnovské slavnosti 1995. 22.7.1995. Kdo vyskočí, ten je chlap (Vyhlášení vítězů v odzemku a obuškovém). Průvod a představení účastníků slavností [audiovizuální záznam]. Rožnov pod Radhoštěm: Valašské muzeum v přírodě, 1995. (1 VHS, 144+20+22 min., Knihovna VMP, i.č. AV23VHS)

VMP - Rožnovské slavnosti 1995. 22.7.1995. Poprvé v Rožnově (Radhošť představuje hosty – krajany). Kdo vyskočí, ten je chlap (finále odzemku). Kdo vyskočí, ten je chlap (finále obuškového) [audiovizuální záznam]. Rožnov pod Radhoštěm: Valašské muzeum v přírodě, 1995. (1 VHS, 108+44+33 min., Knihovna VMP, i.č. AV24VHS)

VMP - Rožnovské slavnosti 1997. 1. část, Kdo vyskočí, ten je chlap! Memoriál Dušana Růžičky. V. ročník soutěže o nejlepšího tanečníka valašského odzemku a obuškového [audiovizuální záznam]. Rožnov pod Radhoštěm: Valašské muzeum v přírodě, 1997. (1 VHS, 185 min., Knihovna VMP, i.č. AV634VHS)

VMP - Rožnovské slavnosti 1997. 2. část, Kdo vyskočí, ten je chlap! (vyhlášení výsledků). Písně s vůni oliv. Rožnove, Rožnove, dřevěné městečko... [audiovizuální záznam]. Rožnov pod Radhoštěm: Valašské muzeum v přírodě, 1997. (1 VHS, 185 min., Knihovna VMP, i.č. AV635VHS)

VMP - Rožnovské slavnosti 3.-6.7.1999. 2. část, Kdo vyskočí, ten je chlap (soutěž v odzemku a obuškovém). Ondráš, Juráš, Jánošík aneb putování s valaškou a flaškou slivovice (pořad ke 100. výročí Jurkovičových Pusteven). Písně s chutí oliv i jalovčinek (soubory z Řecka, Itálie, Chorvatska, Rumunska) [audiovizuální záznam]. Rožnov pod Radhoštěm: Valašské muzeum v přírodě, 1999. (1 VHS, 15 + 77 + 93 min., Knihovna VMP, i.č. AV78VHS)

VMP - Rožnovské slavnosti 2001. Slavnost porozumění. Podme, chlapci, podme zbíjat'. Memoriál D. Růžičky. Finále soutěže v odzemku a obuškovém. Dřevěné městečko 7.7.2001 [audiovizuální záznam]. Rožnov pod Radhoštěm: Valašské muzeum v přírodě, 2001. (1 VHS, 30 min., Knihovna VMP, i.č. AV105VHS)

VMP - Rožnovské slavnosti 2005. Pořady v sobotu 2. července 2005: Valašská svatba. Gdo vyskočí, ten je chlap [audiovizuální záznam]. Rožnov pod Radhoštěm: Valašské muzeum v přírodě 2005. (2 VHS, 54 + 77 min., Knihovna VMP, i.č. AV311VHS)

VMP - Rožnovské slavnosti 2007. Pozdravy přátel. Gdo vyskočí, ten je chlap [audiovizuální záznam]. Rožnov pod Radhoštěm: Valašské muzeum v přírodě, 2007. [Přípr. Tomáš Gross, Pavel Ptáček.] (1 VHS, 159 min., Knihovna VMP, i. č. AV624VHS, AV625VHS)

Valašsko VIII. Severní, střední a jižní Valašsko. Odzemky [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martínek a syn, s.d. (3 DVD, 209 min., Videoarchiv ValFos, č. 121/3/09)

Valašský odzemek a obuškový (soubor přednášek J. Parduby v LK 1990-1992) [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martínek a syn, s.d. (1 S-VHS, 202 min., Videoarchiv ValFos, č. 38/9/01)

Valašský odzemek a obuškový (soubor přednášek J. Parduby v LK 1990-1992) [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martínek a syn, s.d. (3 DVD, 209 min., Videoarchiv ValFos, č. 121/5/09)

VALAŠSKÝ SOUBOR PÍSNÍ A TANCŮ RADHOŠŤ Z ROŽNOVA POD RADHOŠTĚM: *Od jara, do jara* [audiovizuální záznam]. Rožnov pod Radhoštěm: Spolek přátel souboru Radhošť, 2008. (1 DVD)

Zbojnické tance a mužské skoky (z různých pořadů z let 1968-2004) [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martínek a syn, s.d. (1 DVD, 56 min., Videoarchiv ValFos, č. 84/2/07)

Zbojnický večer (Jasénka, Rusava, Vsacan a hosté) [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martínek a syn, s.d. (1 VHS, 60 min., Videoarchiv ValFos, č. 16/6/94)

Zbojnický večer (setkání CM Valašského království) [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martínek a syn, s.d. (1 S-VHS, 104 min., Videoarchiv ValFos, č. 47/5/03)

POUŽITÉ ZKRATKY

ČRo Ostrava – Český rozhlas Ostrava

ValFoS – Valašské folklorní sdružení Vsetín

VMP – Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm

B. ZDŮVODNĚNÍ KANDIDATURY

Hlavní podmínky pro zapsání statku do Seznamu, jejichž plnění musí být popsáno, jsou mimo jiné:

Statek je

- a) *dosud živý a má i v současnosti svou sociální a kulturní funkci a*
- b) *je součástí nehmotného kulturního dědictví tak, jak je definováno v bodě 2 tohoto Metodického pokynu a*
- c) *je vysoce autentický a*
- d) *je unikátní z hlediska ojedinělosti svědectví, které statek nese, a to zejména z pohledu historie, etnologie, kulturní antropologie aj. sociálních věd apod. nebo*
- e) *je vysoce reprezentativní vzhledem k podobným statkům v regionu, nebo v celém státě, pokud jsou podobné statky rozšířeny po celém jeho území.*

Dále statek:

- f) *je vysoce reprezentativní ve vztahu ke společenstvím nebo jiným nositelům statku, zejména z hlediska jejich historické, sociální a kulturní identity;*
- g) *je navržen k zápisu na Seznam na základě účasti společenství nebo jiných skupin, popřípadě dotčených osob nebo jiných nositelů daného statku a s jejich svobodným, předběžným a poučeným souhlasem.*

Maximálně 1000 slov

Valašský odzemek má své kořeny v tzv. valašské, tedy pastevecké kultuře. Ale toto přirozené prostředí, ve kterém se ústně tradoval, udržoval a rozvíjel, postupně zaniklo v důsledku technického a ekonomického rozvoje společnosti. Nezanikly však interpretační příležitosti – společenské akce, transformované z původní do současné podoby – plesy (*bály*), jarmarky, slavnosti, kdy se odzemek tančil a tančí a plní tak své funkce kulturní, společenskou, zábavní, reprezentační, soutěživou i erotickou. V souvislosti se vznikem a rozmachem folkloristického hnutí v polovině

20. století se začaly konstituovat i další možnosti prezentace – přehlídky, soutěže, vystoupení folklorních souborů, *besedy u cimbálu*, apod. Valašský odzemek se v současnosti traduje, udržuje a rozvíjí právě v tomto prostředí. Tanec vyjadřuje povahu, duševní i fyzický stav tanečníka, jeho mužnost i jeho identifikaci s určitou komunitou – regionem. Vedle přirozeného učení se odzemku od starších tanečníků (např. Jiří Parduba od Jana Stavinohy a Miloše Kašlíka, Luboš Oravec od Jana Stavinohy, Miroslav Ekart st. od Miloše Kašlíka, Jakub Ekart od svého dědečka Miroslava Ekarta st. atd.) Významným výchozím základem pro soudobý valašský odzemek je autentický zápis odzemku, který publikoval Miloš Kašlík v roce 1929 – kompozice tance a řada tanečních kroků a figur. Tanec vyžaduje, aby tanečník zvládl náročnost, pestrost, návaznost a úroveň tanečních kroků a figur, také aby byl oblečen, jak přísluší lidovému odění dané části regionu. I přes tento formální rámec valašského odzemku je každý tanec individuální, provedení každého jednotlivého interpreta je neopakovatelné v tom smyslu, že každý tanečník má svojí variantu tance a při jejím předvádění téměř vždy improvizuje.

Valašský odzemek je významnou součástí nehmotného kulturního dědictví naší země, jelikož propojuje taneční tradici a dovednost předávající se z generace na generaci převážně v ústním podání. Spojuje v sobě individuální interpretační umění každého tanečníka i kolektivní normu tvořící rámec improvizčních možností a vymezující přirozený výběr tanečních prvků, které přetrvávají z minulosti nebo se nově stávají součástí tance. Odzemek je živým organismem, který se neustále vyvíjí v souvislosti s proměnným životním stylem a společensko-kulturním prostředím svých interpretů. Jeho přeměny jsou však limitovány tradičním chápáním tohoto tance, při obohacování o nové prvky musí tanečník respektovat tradiční strukturu tance i jeho původní charakter.

Kořeny valašského odzemku jsou na základě archivních materiálů, dokumentů i literárních pramenů nedílnou součástí kulturní lidové tradice především v horských oblastech severovýchodní Moravy s patrnou souvislostí se salašnickou kulturou karpatského oblouku. Formy tohoto tance vychází ze starých evropských mužských tanců. Historickým vývojem, tradováním z generace na generaci a vzájemným ovlivňováním kultur se vykrytalizoval do současné podoby, charakteristické pro daný region – Valašsko. Tanec odzemek je natolik typickým a inspirativním kulturním fenoménem, že se projevil i v dalších uměleckých oborech a do svých děl jej zakomponovali spisovatelé, výtvarní umělci, filmoví režiséři aj.

Valašský odzemek i přesto, že je zpravidla vázán na jednu melodii, je tanec improvizovaný, tančený se značným emocionálním nábojem. Je jedinečným mužským tanečním projevem, který se v takové podobě v rámci České republiky v jiném českém ani moravském regionu nevyskytuje. Svým charakterem, množstvím tanečních figur a kroků se odlišuje od odzemku hornáckého i od mužských tanců z pomezí moravsko-slovensko-polského. Z toho, jak se valašský odzemek vyvíjel v 2. polovině 20. století, můžeme usuzovat, že prokazuje svou schopnost flexibilně se adaptovat na kulturní a společenské proměny a odrážet tak současný kulturní a společenský život s uvědoměním zachování podstaty jeho specifického kulturně-historického kontextu.

Pro tanečníky samotné je interpretace odzemku velmi prestižní záležitostí, a to jak při vystoupení folklorních souborů, v rámci přehlídek či soutěží, tak i při spontánní prezentaci v rámci nejrůznějších společenských aktivit. V sólovém odzemku zpravidla vynikají ti nejzkušenější a nejobratnější tanečníci. V tanečním folklorismu oblasti Valašska patří odzemek k nejrepresentativnějším tancům, který je domácím i zahraničním publikem zpravidla nejvýše oceňován a interpreti samotní

jej považují za jeden z vrcholů svého tanečního umění. V rámci tanečně-hudebních pásem při pódiové prezentaci valašských folklorních souborů bývá obvykle odzemek zařazován jako vrcholné vystoupení. Tanec odzemek a kulturní hodnoty, které s sebou nese, tvoří součást tanečnickovy identity, jsou projevem jeho citění sounáležitosti s regionem Valašsko, tanečník se pomocí nich vymezuje vůči okolním regionům. Svým tancem dává najevo příslušnost k danému regionu a hrdost na ni také před obecnstvem a ostatními interprety.

O navržení odzemku na zápis do Seznamu jsou jeho nositelé dobře informováni. Širší komunita interpretů odzemku byla s přípravou Seznamu obeznámena na programech konaných ve Valašském muzeu v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm v roce 2011 – na výchovně vzdělávacím programu Škola mladých odzemkářů a během soutěže Kdo vyskočí ten je chlap v rámci folklorního festivalu Rožnovské slavnosti. Řada z interpretů se na přípravě této žádosti podílela, další aktivně spolupracují s navrhovatelem při realizaci terénních výzkumů a organizaci akcí, prezentujících valašský odzemek. Vedoucí folklorních souborů, ve kterých se tanečníci odzemku sdružují, jsou členy RVO, která tuto žádost připravovala. V RVO zasedají také další interpreti odzemku téměř všech generací.

C. SCHVALOVACÍ DOLOŽKA

Statek k zápisu do Seznamu navrhl:
<i>Jméno či název navrhovatele a datum předložení návrhu:</i> Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm. <i>Podpis:</i>
<i>Datum doručení návrhu na Ministerstvo kultury:</i> <i>Číslo jednací:</i> <i>Pořadové číslo návrhu:</i>
Nominaci posoudil z odborného hlediska:
<i>Jméno či název posuzovatele, text a datum zpracování posudku:</i> <i>Doporučení posuzovatele:</i> <i>Podpis:</i>
Doporučení Národní rady pro tradiční lidovou kulturu k zápisu statku do Seznamu:
<i>Doporučení Národní rady:</i> <i>Datum a podpis předsedy:</i>
Souhlas ministra kultury se zápisem:
<i>Datum souhlasu ministra kultury se zápisem statku do Seznamu:</i> <i>Číslo jednací:</i> <i>Podpis ministra kultury:</i>

Souhlasem ministra kultury je návrhový list považován za list evidenční.

<i>Datum zápisu statku do Seznamu:</i> <i>Pořadové číslo statku v Seznamu:</i>

D. REDOKUMENTACE STATKU

Údaje o periodické redokumentaci statku:
<i>Datum:</i> <i>Nález:</i> <i>Návrh nápravných opatření:</i> <i>Datum:</i> <i>Nález:</i> <i>Návrh nápravných opatření:</i> <i>Datum:</i> <i>Nález:</i> <i>Návrh nápravných opatření:</i>
Doporučení Národní rady pro tradiční lidovou kulturu s označením statku za ohrožený:
<i>Datum posledního šetření (redokumentace) statku:</i> <i>Nález:</i> <i>Návrh nápravných opatření a datum nejbližší kontroly statku:</i> <i>Stanovisko rady k označení statku jako ohroženého:</i> <i>Datum a podpis předsedy:</i>

<i>Datum označení statku v Seznamu jako ohroženého:</i>
Doporučení Národní rady pro tradiční lidovou kulturu s výmazem označení statku za ohrožený:
<i>Datum posledního šetření (redokumentace) statku:</i>
<i>Nález:</i>
<i>Stanovisko Národní rady k výmazu označení statku za ohrožený:</i>
<i>Návrh dalších nápravných opatření, bude-li jich třeba:</i>
<i>Datum a podpis předsedy</i>
<i>Datum výmazu označení statku v Seznamu jako ohroženého:</i>
Doporučení Národní rady pro tradiční lidovou kulturu k označení statku za zaniklý:
<i>Datum posledního šetření:</i>
<i>Nález:</i>
<i>Doporučení Národní rady:</i>
<i>Datum a podpis předsedy:</i>
Souhlas ministra kultury s označením statku za zaniklý:
<i>Datum:</i>
<i>Podpis ministra kultury:</i>
<i>Datum označení statku za zaniklý:</i>

E. ZMĚNA NOSITELE/NOSITELŮ STATKU, ZMĚNA DRŽITELE PRÁV K UŽITÍ STATKU

Změna nositele statku:
a) je-li jím fyzická osoba:
<i>Jméno a příjmení:</i>
<i>Datum narození:</i>
<i>Adresa trvalého pobytu:</i>
<i>Korespondenční adresa:</i>
<i>Telefon:</i>
<i>E-mail:</i>
Souhlas nového nositele/nových nositelů statku se zpracováním osobních, příp. citlivých údajů o nositeli statku: ⁶
<i>Nositel statku ve smyslu zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů</i>
<i>a) dává souhlas Ministerstvu kultury a Národnímu ústavu lidové kultury jako správcům a zpracovatelům dat se zpracováním osobních údajů, příp. citlivých údajů, pro potřeby zpracování a posouzení nominace, případné vedení údajů v evidenci kulturních statků zařazených do Seznamu a s využitím těchto dat pro potřeby dokumentace a redokumentace statku,</i>
<i>b) dává souhlas Ministerstvu kultury a Národnímu ústavu lidové kultury jako správcům a zpracovatelům dat se zveřejněním jména a příjmení při prezentaci tohoto statku v souvislosti se Seznamem.</i>
<i>Datum a podpis:</i>
b) je-li jím právnická osoba:
<i>Jméno/název:</i>
<i>Sídlo (adresa):</i>
<i>Identifikační číslo:</i>
<i>Statutární orgán:</i>
<i>Kontaktní telefon:</i>
<i>Kontaktní e-mail:</i>

⁶ Viz poznámka č. 3.

<p>Souhlas nového nositele/nových nositelů statku s periodickou redokumentací:</p> <p><i>Nositel/nositelé statku souhlasí s periodickou redokumentací statku prováděnou Národním ústavem lidové kultury zpravidla jednou za sedm let. Svým podpisem se zavazuje/zavazují, že pokud dojde k jakýmkoliv změnám v identifikačních údajích uvedených v bodě 5, neprodleně tuto skutečnost ohlásí Ministerstvu kultury.</i></p> <p><i>Datum a podpis:</i></p>
<p>Nový držitel práv k užití statku:</p> <p>a) je-li jím fyzická osoba:</p> <p><i>Jméno a příjmení:</i></p> <p><i>Datum narození:</i></p> <p><i>Adresa trvalého pobytu:</i></p> <p><i>Korespondenční adresa:</i></p> <p><i>Telefon:</i></p> <p><i>E-mail:</i></p> <p>Souhlas nového držitele práv k užití statku se zpracováním osobních, příp. citlivých údajů o držiteli práv k užití statku, je-li jím fyzická osoba:⁷</p> <p><i>Držitel práv k užití statku ve smyslu zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů</i></p> <p><i>a) dává souhlas Ministerstvu kultury a Národnímu ústavu lidové kultury jako správcům a zpracovatelům dat se zpracováním osobních údajů, příp. citlivých údajů, pro potřeby zpracování a posouzení nominace, případné vedení údajů v evidenci kulturních statků zařazených do Seznamu a s využitím těchto dat pro potřeby dokumentace a redokumentace statku,</i></p> <p><i>b) dává souhlas Ministerstvu kultury a Národnímu ústavu lidové kultury jako správcům a zpracovatelům dat se zveřejněním jména a příjmení při prezentaci tohoto statku v souvislosti se Seznamem.</i></p> <p><i>Datum a podpis:</i></p> <p>b) je-li jím právnická osoba:</p> <p><i>Jméno/název:</i></p> <p><i>Sídlo (adresa):</i></p> <p><i>Identifikační číslo:</i></p> <p><i>Statutární orgán:</i></p> <p><i>Kontaktní telefon:</i></p> <p><i>Kontaktní e-mail:</i></p>
<p>Souhlas nového držitele práv k užití statku s užitím statku pro účely vedení Seznamu a jeho zveřejnění:</p> <p><i>Držitel práv k užití statku souhlasí s užitím statku pro účely vedení Seznamu a jeho zveřejnění.</i></p> <p><i>Datum a podpis:</i></p>

⁷ Viz poznámka č. 3.

F. PŘÍLOHY K ČÁSTI A, B a D

Příloha č. 1 – dokumentace statku: podrobný popis, audiovizuální dokumentace, apod. včetně udělení souhlasu se zveřejněním takovýchto textových nebo audiovizuálních materiálů (prohlášení o vlastnictví licence).

Bez omezení rozsahu

- a) SILNÁ, Kateřina: *Lidové tance z Čech, Moravy a Slezska. Řada II. Mužské taneční projevy. Díl VII. Odzemek* [audiovizuální záznam]. Strážnice: Národní ústav lidové kultury, 2007. (1 DVD, 22:37 min.)
- b) SILNÁ, Kateřina: *Lidové tance z Čech, Moravy a Slezska. Řada II. Mužské taneční projevy. Díl VII. Odzemek*. Strážnice, Národní ústav lidové kultury 2007, 63 s. ISBN 978-80-86156-95-8. *Doprovodná publikace ke stejnojmennému filmovému dokumentu*
- c) *LICENČNÍ SMLOUVA o poskytnutí dokumentů z archivních a dokumentačních fondů*. Poskytovatel: Národní ústav lidové kultury ve Strážnici, nabyvatel: Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm, 20. 11. 2011.
- d) *Memoriál Dušana Růžičky v odzemku. Vsetínský krpec 2010, 1. díl, Semifinále soutěže. 2. díl, Finále soutěže* [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martínek a syn, s.d. (2 DVD, 88+99 min., č. 151/7/10)
- e) *Rožnovské slavnosti. 2. díl, Kdo vyskočí, ten je chlap. Verbíři* [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martínek a syn, s.d. (2 DVD, 80 min., č. 95/6/07)
- f) *Seminář VI. 2. díl, Stanovský: Odzemek, 3. kap., O R. Londinovi* [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martínek a syn, s.d. (2 DVD, 30 min., č. 49/3/04)
- g) *Zbojnické tance a mužské skoky (z různých pořadů z let 1968-2004)* [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martínek a syn, s.d. (1 DVD, 56 min., č. 84/2/07)
- h) *LICENČNÍ SMLOUVA č. 2012/42/S*. Zástupce poskytovatele: Jiří Martínek, nabyvatel: Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm, 20. 2. 2012.

Příloha č. 2 – mapa, do níž je zakresleno místo či oblast, kde se statek vyskytuje.

Bez omezení rozsahu

Lokality prezentace tance valašského odzemku v regionu Valašsko a okolí

Příloha č. 3

Bez omezení rozsahu

- a) Souhlas nositelů statku se zpracováním osobních, příp. citlivých údajů o nositelích statku
- b) Souhlas nositelů statku s periodickou redokumentací

Licenční smlouva č. 2012/42/S

uzavřená v souladu s ust. § 46 an. zák. č. 121/2000 Sb.

Článek I.

Poskytovatel licence:

Jiří Martinek nar. 21. 2. 1934, bytem Pod Strání 1538, 755 01 Vsetín
a syn Jiří Martinek, nar. 30.5.1969, bytem Pod strání 1538, 755 01 Vsetín,
Telefon: +420 571 415 106

Zastoupení: Jiří Martinek nar. 21. 2. 1934
(dále jen „poskytovatel“)

a

Nabyvatel licence:

**Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm,
státní příspěvková organizace,**

se sídlem Palackého 147, Rožnov pod Radhoštěm 756 61
IČO: 00098604 DIČ: neplátce

bankovní spojení: KB expozitura Rožnov p. R., č. ú. 533-851/0100
zastoupený ředitelem Ing. Vítězslavem Koukalem, CSc.
(dále jen „nabyvatel“)

Článek II.

Předmět smlouvy

1. Předmětem této smlouvy je udělení oprávnění autora pana Jiřího Martinka nar. 21. 2. 1934 a pana Jiřího Martinka nar. 30.5.1969, k užití svého díla spočívající ve vytvoření dokumentu zachycujícího formou časosběrnou, události dokumentující tanec valašský odzemek s názvem dle citací níže, formou režijního díla, které požívá právní ochrany dle zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, v pozdějším znění. (dále jen „autorský zákon“),

Režijní dílo se sestává z dokumentů s názvem:

- *1. bál valašských souborů. Zahájení. Hromadný odzemek. 2. díl, Soutěž v odzemku* [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martinek a syn, s.d. (1 DVD, 5+30 min., č. 87/2/07)
- *Kdo vyskočí, ten je chlap. Finále soutěže RS 2009* [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martinek a syn, s.d. (1 DVD, 104 min., č. 127/7/09)
- *Kdo vyskočí, ten je chlap RS 2003. 1.+2. díl, Finále soutěže. (J. Oharek) č. 47a/7/03* [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martinek a syn, s.d. (2 DVD, 62+23 min.)
- *Memoriál Dušana Růžičky v odzemku. Vsetínský krpec 2010, 1. díl, semifinále + 2. díl, Finále soutěže* [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martinek a syn, s.d. (2 DVD, 88+99 min., č. 151/7/10)
- *Rožnovské slavnosti. 2005 2. díl, Kdo vyskočí, ten je chlap* [audiovizuální záznam] Vsetín: J. Martinek a syn, s.d. (2 DVD, 54+78 min., č. 65/7/05)
- *Rožnovské slavnosti. 2007 2. díl, Kdo vyskočí, ten je chlap. Verbíř* [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martinek a syn, s.d. (2 DVD, 80 min., č. 95/6/07)
- *Seminář VI. 2004 2. díl, Stanovský: Odzemek, 3. kap., O R. Londinovi* [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martinek a syn, s.d. (2 DVD, 30 min., č. 49/3/04)

- *Seminář IX. 2006 - Po Valasky od země 1.díl přednáška, 2.díl výuka -* [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martinek a syn, s.d.(2 DVD, 83+60 min.č.79/4/06)
- *Seminář X. 2007 disk 4.,2. kap.Odzemek, obuškový (studie)* [audiovizuální záznam] Vsetín: J. Martinek a syn, s.d. (1 DVD, 38 min., č. 85/3/07)
- *Seminář XII. 2008 Školení odzemku a obuškového* [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martinek a syn, s.d. (2 DVD, 79+43 min., č. 106/4/08)
- *Škola mladých odzemkářů 2009 (přednášky, výuka, a na Komorním amfiteátru ve VMP),* [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martinek a syn, s.d. (2 DVD, 91+83 min.,č. 122/7/09)
- *Školení odzemkářů Liptál 2010 - (disk 1.přednáška a studie odzemku, disk 2.obuškový studie),* [audiovizuální záznam], Vsetín: J. Martinek a syn, s.d. (2 DVD, 79 +90 min. č. 149/4/10)
- *Škola mladých odzemkářů 2010 (V Janíkové stodole),* [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martinek a syn, s.d. (2 DVD, 68+107 min., č. 150/7/10)
- *Škola mladých odzemkářů 2011 (V Janíkové stodole)* [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martinek a syn, s.d. (1 DVD, 85 min., č. 160/7/11)
- *Valašský odzemek a obuškový (soubor přednášek J. Parduby v LK 1990-1992)* [audiovizuální záznam.] Vsetín: J. Martinek a syn, s.d. (1S-VHS, 202 min. č. 38/9/01)
- *Valašský odzemek a obuškový (soubor přednášek J. Parduby v LK 1990-1992)* [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martinek a syn, s.d. (přepis z S-VHS na 3 DVD, 78+87+46 min., č. 121/5/09)
- *Zbojnické tance a mužské skoky (výběr z různých pořadů z let 1968-2004)* [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martinek a syn, s.d.(1 DVD, 56 min.,č. 84/2/07)
- *Zbojnický večer (setkání CM Valašského království 2003)* [audiovizuální záznam]. Vsetín: J. Martinek a syn, s.d. (1 S-VHS, 104 min., č. 47/5/03)

Jsou zachyceny na 28 ks DVD a 2 ks S- VHS (dále jen „dílo“)

Autoři prohlašují, že shora uvedené režijní dílo zpracovali samostatně a na tomto díle nevážnou nevypořádaná práva třetích osob.

2. Poskytovatelé poskytují touto smlouvou za níže uvedených podmínek nabyvateli oprávnění k výkonu práva autorů dílo uvedené v bodu 1. této smlouvy dle § 12 odst. 4 zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona, v platném znění, následovně:

Půjčováním, dle § 16 zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona, v platném znění,
 Vystavováním, dle § 17 zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona, v platném znění,
 Sdělováním veřejnosti, dle § 18 zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona,
 v platném znění, dle § 19, §20, 21, §22, §23 a jinými zákonem dovolenými způsoby užití,
 ke způsobu užití:

- jako přílohy k Návrhovému a evidenčnímu listu kulturního statku – Valašského odzemku k zápisu do seznamu nemateriálních statků tradiční a lidové kultury ČR,
- k prezentaci lidových zvyků a tradic u nás a ve světě,

- k zpracování spolu s jinými díly k šíření lidových zvyků a tradic u nás a ve světě, k osvětě a vzdělávání,
- 3. Územní rozsah licence není omezen.
- 4. Licence je poskytována jako nevýhradní.
- 5. Poskyvatelé licence výslovně prohlašují, že jsou výlučnými vlastníky Díla.

Článek III. Podrobnější ujednání

1. Poskyvatel předá a již předal nabyvateli Dílo – na DVD a VHS nosiči a veškeré podklady a informace, jež jsou potřebné k výkonu práva dle smlouvy. Případné další kopie nebo sestřihy díla vyhotoví poskyvatel na základě objednávky nabyvatele.
2. Nabyvatel oprávnění tvořící součást licence je oprávněn zcela nebo zčásti poskytnout třetí osobě (podlicence), avšak pouze ke způsobu užití jak je uvedeno v čl. II. této smlouvy.
3. Nabyvatel je povinen zajistit zveřejnění **autorství** a původu díla při každém užití dle citačních norem ČR na obvyklém místě.

Článek IV. Odměna

1. Poskyvatel poskytuje nabyvateli licenci bezúplatně, v souladu s ustanovením §27 odst. 3 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku české republiky, v pozdějším znění, z důvodů použití licence pro kulturní účely.

Článek V. Účinnost smlouvy

1. Tato smlouva se uzavírá na dobu neurčitou.
2. Platnost této smlouvy může skončit zejména způsobem uvedeným v zákoně.

Článek VI. Závěrečná ujednání

1. Dodatky, kterými výlučně lze tuto smlouvu měnit a doplňovat, musí být takto výslovně označeny, musí mít písemnou formu a musí být podepsány k tomu zmocněnými zástupci obou smluvních stran, jinak jsou neplatné.
2. Je-li nebo stane-li se některé ustanovení této smlouvy neplatným či neúčinným, zůstávají ostatní ustanovení této smlouvy platná a účinná. Namísto neplatného či neúčinného ustanovení se použijí ustanovení obecně závazných právních předpisů upravujících otázku vzájemného vztahu smluvních stran. Smluvní strany se pak zavazují upravit svůj vztah přijetím jiného ustanovení, které svým výsledkem nejlépe odpovídá záměru ustanovení neplatného resp. neúčinného.

3. Ve věcech touto smlouvou výslovně neupravených se smluvní vztah řídí ustanoveními obecně závazných právních předpisů.
4. Tato smlouva je vyhotovena ve 2 exemplářích, z nichž jedno obdrží poskytovatel a jedno nabyvatel.
5. Smluvní strany prohlašují, že si tuto smlouvu přečetly a prohlašují, že tato nebyla ujednána v tísní ani za jinak jednostranně nevýhodných podmínek.
6. Smlouva nabude platnosti a účinnosti dnem podpisu smlouvy oběma smluvními stranami.
7. Nabyvatel licence pověřuje k jednání a převzetí předmětu smlouvy:
- za VMP Mgr. Radoslav Vlček, Ph. D. – náměstek ředitele pro odbornou činnost

V Rožnově p. R., dne: ...*20. února* 2012

Za nabyvatele: *Vítězslav Koukal*
Ing. Vítězslav Koukal, CSc.
ředitel VMP

Za poskytovatele: *Jiří Martinec*
Jiří Martinec

Bal VALAŠSKÉ MUZEUM V PŘÍRODĚ
V ROŽNOVĚ POD RADHOŠTĚM
ředitel muzea

LICENČNÍ SMLOUVA

o poskytnutí a použití dokumentů z archivních a dokumentačních fondů

I.

Smluvní strany

Národní ústav lidové kultury ve Strážnici

Zámek 672, Strážnice 696 62

telefon: +420 518 306 611

IČ: 00094927

zastoupený: PhDr. Jan Krist, ředitel NÚLK ve Strážnici

dále jen NÚLK

a

Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm

Palackého 147, Rožnov pod Radhoštěm 756 61

IČ: 00098604

Zastoupený: Ing Vítězslav Koukal CSc., ředitel Valašské muzeum v přírodě
v Rožnově pod Radhoštěm

dále jen nabyvatel

II.

Účel smlouvy

- (1) Smluvní strany se dohodly, že NÚLK poskytuje nabyvateli oprávnění k výkonu práva dílo specifikované v odst. 2 tohoto článku užit způsobem uvedeným v čl. III této smlouvy.
- (2) Dílem se rozumí „Lidové tance z Čech, Moravy a Slezska. Řada II. Mužské taneční projevy. Díl VII. Odzemek“ – autor: Kateřina Silná. DVD záznam a doprovodná publikace.

III.

Způsob užití díla

- (1) NÚLK touto smlouvou poskytuje nabyvateli nevýhradní oprávnění k následujícímu způsobu užití:
Jako přílohy k Navrhovanému a evidenčnímu listu kulturního statku – valašského odzemku k zápisu do Seznamu nemateriálních statků tradiční a lidové kultury ČR.
- (2) Nabyvatel není oprávněn:
 - a) poskytnout oprávnění užit dílo třetím osobám (badatelům, k publikování)
 - b) pořizovat další kopie a šířit je za úplaty ani zdarma
 - c) jakkoliv zasahovat do obsahu díla
- (3) Nabyvatel je povinen zajistit zveřejnění původu díla při každém užití dle citačních norem ČR na obvyklém místě.

IV.
Odměna

Smluvní strany se dohodly, že užívání díla je bezplatné.

V.
Omezení užití díla

- (1) Smlouva je poskytována jako nevýhradní na dobu ochrany autorského práva a je platná ode dne podpisu.
- (2) Smlouva je platná pro Českou republiku.
- (3) Smlouva se sjednává jako opravňující, nabyvatel není povinen licenci využít.

VI.
Závěrečná ustanovení

- (1) Smlouva je vypracována ve 2 vyhotoveních s platností originálu, z nichž každá strana obdrží 1 vyhotovení.
- (2) Změny této smlouvy lze činit pouze na základě písemných a očíslovaných dodatků po dohodě smluvních stran a s podpisem zástupců smluvních stran. K platnosti dodatků této smlouvy se vyžaduje shoda o celém jejich obsahu.
- (3) Přílohy a dodatky ke smlouvě jsou nedílnou součástí této smlouvy, musí být takto označeny, očíslovány a podepsány oběma smluvními stranami.
- (4) Právní vztahy touto smlouvou výslovně neupravené se řídí podle příslušných ustanovení autorského zákona v platném znění.
- (5) V případě neplatnosti některého ustanovení smlouvy, není touto neplatností dotčena celá smlouva.
- (6) Smluvní strany prohlašují, že tato smlouva je založena na vzájemné shodě všech smluvních stran a na jejich snaze řešit oboustranným jednáním všechny potíže, které se mohou vyskytnout při plnění této smlouvy.
- (7) Smluvní strany shodně prohlašují, že se s obsahem smlouvy seznámily, obsahu porozuměly, vzaly jej na vědomí a souhlasí s ním, což potvrzují níže uvedenými vlastnoručními podpisy.
- (8) Smlouva je uzavřena a nabývá účinnosti dnem podpisu smluvních stran.

Ve Strážnici dne

20. 11. 2011

.....
Za Národní ústav lidové kultury

.....
Za nabyvatele

VALAŠSKÉ MUZEUM V PŘÍRODĚ
V ROŽNOVĚ POD RADHOŠTĚM
Řečitel muzea

PŘÍLOHA č. 2

LOKALITY PREZENTACE TANCE VALAŠSKÉHO ODZEMKU V REGIONU VALAŠSKO A OKOLÍ

ZDROJ: ŠTIKA, Jaroslav: Valaši a Valaško. Rožnov pod Radhoštěm: Valašský muzejní a národopisný spolek, 2009, mapová příloha Rozšíření a intenzita karpatské salašnické kultury na Moravě, mapová příloha Etnografický region Moravské Valaško ve 20. století (podle vědomí sounáležitosti jeho obyvatel i obyvatel sousedních oblastí).

